

ANTONI MICKIEWICZ, BARTOSZ MICKIEWICZ
Szczecin

Analiza przebiegu i realizacji działań zawartych w IV osi „Leader” PROW 2007–2013

Wprowadzenie

Przestrzeń społeczną obszarów wiejskich wypełniają przede wszystkim właściciele i członkowie rodzin gospodarstw rolnych, która jest coraz mniej homogeniczna, poprzez napływ osób o innej profesji. Społeczność agrarna poprzez swoje rozproszenie terytorialne nie pozostaje jednak w izolacji, co więcej pragnie się integrować, lecz potrzeby bycia razem definiuje w inny sposób. Podstawowym celem Wspólnej Polityki Rolnej jest stworzenie korzystnych warunków dla rozwoju gospodarczego, wzrostu zatrudnienia oraz zwiększenie konkurencyjności gospodarstw rolnych. Dążeniem strategicznym WPR jest podniesienie standardów życia na zasadach zrównoważonego rozwoju, zarówno pod względem ekologicznym, jak i społecznym. Rozwój obszarów wiejskich jest istotnym czynnikiem sprzyjającym restrukturyzacji i modernizacji w sektorze rolnym. Ma także podstawowe znaczenie dla wdrażania technologii innowacyjnych i dywersyfikacji wsi. Rozwój obszarów wiejskich ma przyczynić się do zwiększenia konkurencyjności w dziedzinie rolnictwa i produkcji żywności¹.

¹ A. Mickiewicz, Przebieg i realizacja działań w ramach I i II filara wspólnej polityki rolnej, ZUT, Szczecin 2011.

1. Materiał i zakres badań

Podstawę prawną do przyjęcia programu rozwoju obszarów wiejskich oparto o rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)². Z kolei szczegółowe zasady stosowania tego rozporządzenia ustaliła Komisja Europejska w 2006 r.³. W Polsce podstawę prawną do kształtowania obszarów wiejskich przyjęto zgodnie z ustawą z 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków EFRROW⁴. Ustawa przewidywała realizację 22 działań oraz dodatkowo pomoc techniczną. Ukształtowany program rozwoju obszarów wiejskich na lata 2007–2013 przyjął postać czterech osi priorytetowych i działań zgodnie z logiką grupowania celów i zadań, zmierzających do rozwiązania problemów stojących przed Wspólną Polityką Rolną. W ramach PROW 2007–2013 badaniom poddano czwartą oś tematyczną, która ze względu na liczbę działań i poziom wsparcia finansowego, stanowiła instrument zmierzający do wzrostu kapitału społecznego i generowania inicjatyw oddolnych. Pod względem wysokości wsparcia finansowego w rozumieniu wydatków publicznych w ogólnej wysokości 17 153,5 mln euro, na czwartą oś przeznaczono 787,5 mln euro (4,6%). Działania w liczbie trzech (operacji), stanowiła 13,6% wszystkich działań w ramach PROW.

Badania czwartej osi priorytetowej dokonano pod względem liczbowym i poziomu wykorzystania funduszy europejskich. Analizę przeprowadzono w układzie poszczególnych działań, w oparciu o program rozwoju obszarów wiejskich oraz danych Systemu Informacji Zarządczej ARiMR.

² Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

⁴ Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

2. Ogólna charakterystyka IV osi priorytetowej „Leader” PROW 2007-2013

Według regulacji prawnych Komisji UE z 2006 r. w odniesieniu do osi Leader, procedury wyboru lokalnych grup działania powinny być przejrzyste i opierać się na konkurencji, w celu zapewnienia trafności i wysokiej jakości strategii rozwoju zmierzających do wsparcia na poziomie lokalnym. W zależności od lokalnych warunków, należy zasadniczo wyznaczyć minimalne i maksymalne ograniczenia dotyczące liczby mieszkańców na obszarach objętych lokalnymi grupami działania. Liczba mieszkańców każdego obszaru, powinna być zasadniczo większa niż 5 tys. mieszkańców i nie powinna przekraczać 150 tys.⁵

Czwarta oś priorytetowa nie była jednolita pod względem analizowanych czynników. Wyodrębnione podejście Leader miało na celu wzmocnienie inicjatyw oddolnych, wymiana najlepszych praktyk i aktywizację społeczności lokalnej. Leader był podejściem przekrojowym, umożliwiającym realizowanie i wdrażanie celów przede wszystkim osi trzeciej. Celem osi czwartej było głównie ożywienie przedsiębiorczości wśród mieszkańców obszarów wiejskich poprzez budowanie potencjału społecznego na wsi, zwiększenie możliwości zdobywania środków finansowych i ich wykorzystania, a także polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami. Działania zmierzały do aktywizacji społeczności wiejskich, co wymagało włączenia do planowania i wdrażania lokalnych inicjatyw partnerów społecznych. Powstające w ramach IV osi Lokalne Grupy Działania, to rodzaj partnerstwa terytorialnego, funkcjonującego na większym obszarze niż wieś (sołectwo), czy nawet gmina, sprzyjający integracji społeczności wokół wiodących celów.

Leader był podejściem przekrojowym i partnerskim w stosunku do rozwoju obszarów wiejskich, który polegał na oddolnym opracowaniu przez lokalną społeczność wiejską lokalnej strategii rozwoju obszarów wiejskich. Działanie miało przyczyniać się do realizacji wynikających z niej innowacyjnych projektów łączących zasoby, wiedzę i umiejętności przedstawicieli trzech sektorów, a mianowicie sektora publicznego, gospodarczego i społecznego. Przedstawiciele ci tworzyli Lokalną Grupę Działania, a więc rodzaj partnerstwa między-

⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

sektorowego, która wybierała projekty, a ich realizacja przyczyniała się do osiągnięcia celów wspólnie opracowanej strategii. Takie podejście oddolne wzmacniało spójność przedsięwzięcia, podnosiło jakość zarządzania i przyczyniło się do wzmocnienia kapitału społecznego tkwiących w społecznościach wiejskich, a także skłaniało do stosowania innowacyjnych rozwiązań w zakresie rozwoju regionu.

Budowa lokalnych strategii miała nieść ze sobą szereg korzyści, wśród których najważniejsze było lepsze wykorzystanie posiadanych zasobów (ludzkich, organizacyjnych, środowiskowych), dostosowanie kierunków działania do potrzeb podmiotów funkcjonujących na danym obszarze. Ponadto podejście lokalne pomogło w wyznaczeniu pożądanych i najbardziej dopasowanych kierunków rozwoju oraz pozwalało na lepsze zdefiniowanie problemów obszaru i określenie sposobów ich rozwiązania.

3. Specyfika działań zawartych w IV osi tematycznej „Leader” PROW 2007–2013

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 definiowało podejście do programu Leader, które powinno obejmować następujące elementy: 1. Lokalne strategie rozwoju muszą prawidłowo identyfikować obszary wiejskie o zasięgu mniejszym niż region, 2. Należy stworzyć lokalne partnerstwo publiczno-prywatne, 3. Należy przestrzegać oddolnego podejścia przy ustalaniu kompetencji decyzyjnych, 4. Należy respektować wielosektorowe projektowanie i wdrażanie strategii, które oparte są na interakcji pomiędzy uczestnikami i projektami z różnych sektorów gospodarki lokalnej.

Według rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach PROW 2007–2013 stanowi, że do realizacji lokalnej strategii rozwoju, zwanej dalej „LSR”, może być wybrana LGD, jeśli wszystkie gminy, których obszar jest objęty LSR są jej członkami oraz partnerami. Członkami LGD powinny być podmioty sektora publicznego, społecznego i gospodarczego. Z kolei obszar objęty opracowaną przez lokalną strategię rozwoju musiał być spójny przestrzennie, obejmować

odpowiednią liczbę gmin i liczbę mieszkańców, obejmującą od 10 tys. i nie więcej niż 150 tys. mieszkańców⁶.

Z uwagi na fakt, że mieszkańcy wsi zamieszkali na obszarze LGD mogli ubiegać się o finansowanie w zakresie następujących działań osi 3 jak: 1. Odnowa i rozwój wsi, 2. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, 3. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej oraz w ramach tzw. „małych projektów”, zachodziła konieczność powołania odpowiedniego organu decyzyjnego, który odpowiedzialny był za wybór tych projektów, a przy tym zachodziła konieczność oddzielenia funkcji decyzyjnej od funkcji zarządczej. Istotną kwestią był również skład organu decyzyjnego, w którym przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego powinni stanowić łącznie co najmniej 50% danego gremium. W przeciwnym razie, zgodnie z przepisami, partnerstwo nie spełniało kryteriów dostępu i grupa nie dostawała wsparcia. Każda LGD określała kompetencje następujących organów a więc walnego zebrania członków, zarządu, organu decyzyjnego, organu kontroli oraz powoływała ich skład. Lokalne grupy działania funkcjonowały opierając się na statucie jako fundacje, związki stowarzyszeń, stowarzyszenia oraz „specjalne” stowarzyszenia utworzone na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich⁷. W lokalnej strategii rozwoju (LSR) musiały także znaleźć się zapisy określające procedury oceny zgodności projektów z tymi dokumentami oraz procedury i kryteria wyboru projektów. Konieczne było także określenie zasad wyłączenia członka organu decyzyjnego od udziału w dokonywaniu wyboru projektów, gdyby zaistniały wątpliwości co do jego bezstronności, w szczególności w przypadku ubiegania się przez tego członka o wybór do dofinansowania projektu. Dopiero po spełnieniu tych wszystkich kryteriów i uzyskaniu odpowiedniej liczby punktów LGD mogło zostać wybrane przez instytucję wdrażającą – samorząd województwa – do realizacji opracowanej przez nią Lokalnej Strategii Rozwoju. Beneficjentami działania były lokalne grupy działania, które wybrane zostały do realizacji lokalnych strategii rozwoju. Pomoc przyznawana była na operacje polegające na przygotowaniu lub realizacji

⁶ Rozporządzenie MRiRW z dnia 23 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach PROW 2007–2013.

⁷ Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

projektów współpracy, które zakładały wdrażanie wspólnych przedsięwzięć w ramach współpracy międzyregionalnej. Maksymalna wysokość pomocy dla LGD stanowiła iloczyn liczby mieszkańców zameldowanych na pobyt stały na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju i środków przeznaczonych na 1 mieszkańca.

Tabela 1

Liczba złożonych wniosków i kwoty pomocy w ramach wdrażania LSR w ramach tzw. „małych projektów” PROW 2007–2013

Województwo	Liczba złożonych wniosków	Liczba zawartych umów	Procent	Wnioskowana kwota pomocy (w tys.)	Kwota zrealizowanych płatności (w tys.)	Procent
Dolnośląskie	3122	1347	43,1	77232,2	25978,6	33,6
Kujawsko-pomorskie	2165	904	41,7	49354,4	15942,6	32,3
Lubelskie	4051	1914	47,2	88591,4	34392,1	38,8
Lubuskie	1554	682	43,9	29008,1	10057,9	34,7
Łódzkie	1675	943	56,3	36130,5	17926,5	49,6
Małopolskie	4542	1902	41,9	106267,6	41528,1	39,1
Mazowieckie	4727	1727	36,5	112993,5	33363,6	29,5
Opolskie	1735	799	46,1	50816,5	22617,1	44,5
Podkarpackie	2693	1341	44,8	58484,5	25288,9	43,2
Podlaskie	2329	1157	49,7	57538,7	24562,3	42,7
Pomorskie	3132	1199	38,3	73826,1	22521,9	30,5
Śląskie	2636	1043	39,6	58835,4	18990,4	32,3
Świętokrzyskie	2426	1336	55,1	50586,4	23728,7	46,9
Warmińsko-mazurskie	2501	945	37,8	57638,5	16643,4	28,9
Wielkopolskie	3889	1963	50,5	81194,8	35331,9	43,5
Zachodniopomorskie	1836	706	38,4	41841,5	13608,6	32,5
Razem	45013	19908	44,2	1030340,1	382482,6	37,1

Źródło: System Informacji Zarządczej ARiMR.

Działanie pierwsze związane z wdrażaniem lokalnych strategii rozwoju rozpatrywać należy poprzez pryzmat uczestniczenia w realizacji projektów określonych w III osi priorytetowej. Ponadto LGD mogły uczestniczyć w tzw. „małych projektach”, które dotyczyły rozwoju agroturystyki, promocji i rozwoju lokalnej twórczości kulturalnej i artystycznej, inicjowanie przetwarzania naturalnych surowców i produktów rolnych, organizowanie imprez rekreacyjnych, sportowych i innych skierowanych na obszary wiejskie. Na powyższe poczynania

nia złożono 45 tys. wniosków, spośród których z 19,9 tys. (44,2%) podmiotami zawarto umowy. W przypadku małych projektów wysokość pomocy nie mogła przekroczyć 70% kosztów kwalifikowanych i nie więcej niż 25 tys. zł.

Lokalne grupy działania były zainteresowane składaniem wniosków o działania określane jako „małe projekty”, poprzez które mogli ubiegać się o finansowanie wielu przedsięwzięć interesujących społeczność lokalną. Wnioskodawcami wniosków mogły być osoby fizyczne zameldowane na obszarze LGD lub prowadzące działalność gospodarczą na obszarze LGD oraz osoby prawne mające siedzibę na obszarze LGD, w szczególności organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe. Na ogólną kwotę wnioskowanej pomocy w wysokości 1030,3 mln zł, które wpłynęły do samorządu wojewódzkiego, tylko 382,5 mln zł (37,1%) zostało zrealizowanych. Największy poziom zrealizowanych płatności osiągnięto w woj. łódzkim (49,6%), świętokrzyskim (46,9%) oraz opolskim (44,5%). Na drugim biegunie były województwa o niskim stopniu wykorzystania środków wsparcia finansowego, w tym woj. mazowieckie (29,5%), warmińsko-mazurskie (28,9%) oraz pomorskie (30,5%).

Drugie działanie poświęcone zostało na wdrażanie projektów współpracy, które służyły do przygotowanie koncepcji projektu bądź realizacji projektu. Działanie to miało pomóc LGD podjęcia współpracy międzyregionalnej, a nawet międzynarodowej, a więc spełniało funkcję służebną wobec innych projektów zawartych w IV osi tematycznej. Duża liczba zadań, które zostały w tym okresie programowania postawione przed LGD w Polsce, wymagały zaplecza administracyjnego, które pozwoliłoby na sprawne obsłużenie beneficjentów oraz wykonanie działań związanych z wdrażaniem PROW 2007–2013. Ze względu na ograniczone możliwości finansowania LGD miały możliwość ubiegania się o dodatkową pomoc finansową w ramach omawianego działania. Refundacji podlegały koszty bieżące administrowania LGD, koszty związane z realizacją badań dotyczących obszaru objętego LSR, szkolenia pracowników LGD, członków zarządu oraz członków organu decyzyjnego. W jego ramach LGD miały możliwość pokrywać koszty związane zarówno z przygotowaniem, jak i realizacją projektów współpracy. Na 556 złożonych wniosków, akceptację uzyskały 359 (64,6%) projekty, z którymi zawarto umowy i przyjęto do realizacji.

Z kolei trzecie działanie określono jako funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja miało na celu doskonalenie zawodowe osób uczestniczących w realizacji lokalnej strategii rozwoju oraz co

niemniej ważne, do budowania kapitału społecznego. Projektodawcy zauważyli, że mimo dużego postępu, nadal na wsi występuje niechęć do współpracy i na ogół niski poziom aktywności. Beneficjentami tego działania były lokalne grupy działania, które złożyły 1170 wniosków, spośród których z 996 (85,1%) grupami zawarto umowy.

Ogólnie biorąc w Polsce działa najwięcej lokalnych grup działania (338), spośród wszystkich krajów Unii Europejskiej. Strategie przygotowane przez LGD obejmowały ponad 90% obszarów wiejskich, co świadczy o dużym potencjale mieszkańców wsi, którzy dostrzegli wartość zasobów, dostępnych na ich obszarach i wyznaczyli sobie cele, które chcieli zrealizować dzięki ich wykorzystaniu. Od początku funkcjonowania LGD obserwowano duże zaangażowanie w działalność na rzecz wykorzystania lokalnych zasobów i potencjału obszarów objętych strategiami. Szczególnie mocno LGD zaangażowane były w kultywowanie tradycji, rozwój usług turystycznych oraz propagowanie zasad zdrowego stylu życia. Działalność na poziomie partnerstwa lokalnego wzmacniała w mieszkańcach obszarów wiejskich poczucie przynależności do społeczności lokalnej oraz sprzyjała realizacji projektów na rzecz rozwoju ich regionów. Analiza LGD w układzie wojewódzkim wykazuje, że najwięcej lokalnych grup zostało zarejestrowanych w woj. małopolskim (39), mazowieckim (35), podkarpackim (31) oraz wielkopolskim (31). Z kolei najmniej grup zarejestrowano na terenie woj. lubuskiego (10) oraz opolskiego (12).

Tabela 2

Lokalne grupy działania wybrane do realizacji lokalnych strategii rozwoju w ramach IV osi Leader

Województwo	Liczba LGD	Ludność zamieszkująca obszar działania LGD (w tys.)	Powierzchnia objęta LSR (w km ²)
Dolnośląskie	19	1084,1	15934,2
Kujawsko-pomorskie	20	1010,1	16763,0
Lubelskie	26	1285,9	24481,4
Lubuskie	10	567,4	12650,5
Łódzkie	20	673,4	11080,8
Małopolskie	39	1880,2	13691,1
Mazowieckie	35	1726,2	30070,8
Opolskie	12	677,9	8893,2
Podkarpackie	31	1418,9	19405,2
Podlaskie	16	657,5	18329,6
Pomorskie	16	912,6	19009,4
Śląskie	15	895,8	7686,2

Województwo	Liczba LGD	Ludność zamieszkująca obszar działania LGD (w tys.)	Powierzchnia objęta LSR (w km ²)
Świętokrzyskie	19	884,8	12147,2
Warmińsko-mazurskie	14	753,1	22329,0
Wielkopolskie	31	1688,4	25238,8
Zachodniopomorskie	15	760,7	20525,3
Razem	338	16877,0	278235,7

Źródło: MRiRW.

Nowym zjawiskiem było występowanie LGD działających na obszarze większym niż jedno województwo. W Polsce funkcjonuje 18 takich LGD zlokalizowanych głównie w zachodniej i północnej części kraju, w tym przykładowo 4 na terenie woj. lubuskiego.

4. Finansowy wymiar realizacji działań zawartych w IV osi „Leader” PROW 2007–2013

Finansowanie działań było istotnie zróżnicowane w zależności od koncepcji wypracowanej przez lokalne grupy działania. Grupy miały szeroką gamę możliwości wyboru strategii działania i przyjęcia celów, które odpowiadały lokalnym społecznościom. Całkowita ilość środków budżetu przewidziana na IV oś wynosiła 787,5 mln euro, przy czym każdy urząd marszałkowski w ramach swojej koperty regionalnej musiał utworzyć rezerwę wojewódzką w wysokości 10% przyznanej kwoty. Wysokość kwot przypadających na określone województwo wynikała z liczebnego udziału ludności zamieszkujących na danym terenie. Tak więc na realizację lokalnej strategii rozwoju LGD miała do dyspozycji kwotę stanowiącą iloczyn liczby mieszkańców i stawki 116 zł. Ponadto LGD mogły uzyskać 29 zł/mieszkańca na koszty funkcjonowania i 3 zł/mieszkańca na projekty współpracy. Lokalna grupa działania po wybraniu jej przez samorząd województwa w ramach lokalnej strategii rozwoju miała określony budżet, do wysokości którego wybierała projekty beneficjentów ubiegających się o finansowanie. W przypadku projektów kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań III osi – jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, realizacja płatności odbywała się według zasad finansowania określone w ramach działań III osi. Następnie urząd ten podpisywał umowę na realizację projektu. Wypłata pomocy na rzecz

beneficjenta następowała po kolejnej weryfikacji wniosku o płatność przez Agencję.

Przydzielone Polsce fundusze strukturalne były wyrażane w euro, stąd zachodziła potrzeba corocznego przeliczania ich na złote, według kursu ustalonego przez Europejski Bank Centralny. W poszczególnych latach kurs euro według Europejskiego Banku Centralnego przedstawiał się następująco:

2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
3,773	3,396	4,229	3,984	4,405	4,019	4,185

Średnio kurs euro w przeliczeniu na złote w latach 2007–2013 wyniósł 3,999 zł, co po zaokrągleniu do obliczeń przyjęto kwotę 4,0 zł i według takiego kursu dokonano przeliczeń poniższej tabeli.

Tabela 3

Planowane i zrealizowane środki wsparcia w ramach osi IV w latach 2007–2013
(w mln euro)

Nazwa działania osi IV	Wydatki publiczne wg stanu z 2007 r.	Wydatki publiczne w przeliczeniu na zł (w mln)	Kwoty zawartych umów (w mln zł)	Procent
Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju	620,5	2482,0	1257,5	50,7
Wdrażanie projektów współpracy	15,0	60,0	13,6	22,7
Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja	152,0	608,0	331,5	54,5
Razem	787,5	3150,0	1602,6	50,9

Źródło: System Informacji Zarządczej ARiMR.

Analiza przeprowadzona w II kwartale 2014 r. w odniesieniu do założeń PROW 2007–2013 wykazała, że realizacja projektów Leader stała na niskim poziomie i wynosiła średnio 50,9%, przy czym najniższy poziom osiągnięto przy wdrażaniu projektów współpracy (22,7%). W związku z tym MRiRW wyznaczył LGD które mogą skorzystać ze wsparcia i pozostałe środki na realizację strategii rozdysponowało pomiędzy lokalne grupy działania. Wysokość wsparcia była określana oddzielnie na każdą LGD z uwzględnieniem stanu wykorzystania przyznanych środków. Wśród przyczyn niskiego stopnia wykorzystania środków wsparcia finansowego można wskazać skomplikowane procedury

składania wniosków, do których należało załączyć statut i różnego rodzaju oświadczenia, wykazy i odpisy (np. KSR). Kolejną przeszkodą efektywnego wykorzystania instrumentów był zbyt długi okres rozpatrywania wniosków przez agencję płatniczą oraz urząd marszałkowski. Istotną kwestią była zasada, że LGD musiały dysponować wkładem własnym, który dopiero po długim okresie czasu było refundowany. Dużo kłopotów dostarczały także wnioski z określeniem kwalifikalności kosztów.

Uwagi końcowe

Projekty pod nazwą lokalne grupy działania realizowane były w Polsce zaraz po wejściu kraju do Unii Europejskiej, pod nazwą Leader+. Działanie miało na celu pomaganie podmiotom wiejskim w kształtowaniu długofalowego potencjału rozwoju wsi. Inicjatywy okazały się efektywnym i skutecznym narzędziem w procesie rozwoju obszarów wiejskich. W perspektywie finansowej 2007–2013 inicjatywa Leader zmierzała do opracowania zintegrowanego podejścia oddolnego, ukierunkowanego na zmiany strukturalne, kulturalne i środowiskowe określonych obszarów, wyznaczonych granicami LGD. Ponadto miały budować na nowych zasadach społeczność lokalną i stymulować innowacje, wyzwać przedsiębiorczość i zachęcać do odkrywania niewykorzystanego potencjału tkwiącego w danej społeczności.

Zasada partnerstwa lokalnego budowana była na obszarze większym niż gmina, czy powiat i to przy udziale trzech sektorów, co nie zawsze sprzyjało podejmowaniu jednoznacznych decyzji. Miało to swoje pozytywne i negatywne skutki, które co prawda sprzyjały dyskusji, ale nie zawsze podejmowaniu decyzji. Działanie LGD na obszarze stosunkowo dużym, wykraczającym poza lokalne spostrzeganie własnych, partykularnych interesów, rodziło trudności wypracowania spójnej strategii postępowania, która prowadziła do opóźniania składania wniosków i realizacji przyjętych zadań.

Literatura

Mickiewicz A., *Przebieg i realizacja działań w ramach I i II filara wspólnej polityki rolnej*, ZUT, Szczecin 2011.

Rozporządzenie MRiRW z dnia 23 maja 2008 r. w sprawie szczegółowych kryteriów i sposobu wyboru lokalnej grupy działania do realizacji lokalnej strategii rozwoju w ramach PROW 2007–2013.

Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Analysis of the progress and implementation of the measures contained in IV axis “Leader” RDP 2007–2013

The article discusses the activities referred to in IV priority axis of the RDP 2007–2013. In this axis there are implemented three activities that were directed mainly to the recovery of entrepreneurship of rural people with use of social capital building, increasing the possibilities of obtaining financial resources and their use, as well as improve the management of local resources. The study was made with special consideration of tasks realization of quantity and material (financial) terms. A comparison of the number of tasks included in the program in relation to the number of decisions were done and shown that according to the second quarter of 2014 tasks were made in financial terms at the level of 54.5%, when the least (22.7%) in the field of implementation of cooperation projects.

Keywords: local community, cooperation projects, skills acquisition, activation.

Translated by Bartosz Mickiewicz